

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**EDUCATOARE/INSTITUTORI/PROFESORI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR (ÎNVĂȚĂMÂNT
PREȘCOLAR ÎN LIMBA ROMÂNĂ MATERNĂ)**

DISCIPLINA DE EXAMEN:

**LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII, LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
MATERNĂ, METODICA PREDĂRII ACESTORA, PEDAGOGIE PREȘCOLARĂ ȘI ELEMENTE DE
PSIHLOGIE A EDUCAȚIEI**

1. Notă de prezentare

Justificarea viziunii curriculare - paradigma educației timpurii

Educația timpurie a fost unul din elementele ce a fost integrat în sistemul reformei realizate în domeniul educației. Unul din cele mai importante repere ale procesului de reformă educațională este reprezentat de adoptarea Legii Educației Naționale 1 /2011, cu modificările și completările ulterioare, care prevede în cadrul sistemului național de învățământ preuniversitar pentru educația timpurie ca fiind formată din nivelul antepreșcolar (0-3 ani) și învățământul preșcolar (3-6 ani).

În anul 2011 au fost adoptate două comunicări ale Comisiei Europene care vizează în mod direct educația timpurie a copiilor. Unul dintre acestea, **Educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine**, Comunicare a Comisiei Europene, Bruxelles, 17.2.2011, COM(2011) 66 final prevede: „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP) constituie soclul principal al succesului învățării de-a lungul vieții, al integrării sociale, al dezvoltării personale și, mai târziu, al capacității de inserție profesională.

Venind în completarea rolului primordial al familiei, educația și îngrijirea copiilor preșcolari au un impact important și durabil imposibil de realizat prin măsuri ulterioare. Primele experiențe ale copiilor stau la baza întregii lor formări ulterioare. Dacă se constituie baze solide în primii ani, formarea ulterioară este mai eficientă și mai susceptibilă de a se desfășura pe tot parcursul vieții, reducând riscul abandonării timpurii a studiilor, sporind echitatea școlarității și reducând costurile suportate de societate din motive de risipă de talente și cheltuielile publice în domeniul social, al sănătății și chiar judiciar.

Cel de-al doilea document, **Concluziile Consiliului privind educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine**, (2011/C 175/03), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene 15.6.2011 prevede la rândul său: „Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP) de înaltă calitate (9) oferă o gamă largă de avantaje pe termen scurt și lung atât pentru persoane, cât și pentru societate în general. Completând rolul central al familiei, EICP constituie soclul principal al dobândirii limbajului, al succesului învățării pe tot parcursul vieții, al integrării sociale, al dezvoltării personale și al capacității de inserție profesională.

Definirea profesiei de educatoare. Raportare la standardul ocupațional – educatoare / institutor / profesor pentru învățământul preșcolar

Educatoarea “instruiește și educă prin joc, pentru sprijinirea și promovarea dezvoltării copiilor de vârstă preșcolară, urmărind obiective cognitive și de limbaj, psiho-motorii, de educare a afectivității, ale educației estetice și ale educației pentru societate” iar misiunea ocupației este “de a permite fiecărui copil să-și urmeze drumul său personal de evoluție, oferindu-i suport pentru integrarea în viața socială și activitatea școlară”.

Definirea competenței profesionale și a competenței didactice

Competență profesională: “Ansamblul de competențe specializate, care reprezintă standardul acceptabil pentru exercitarea unei profesii. Fiecare profesie solicită, pe lângă anumite competențe generale (intelectuale, civice, etice, comunicabile, etc.) și competențe specifice activității în domeniu.”¹

Competență didactică: “Capacitatea unei persoane de a exercita atribuțiile specifice profesiei didactice; capacitatea unui educator de a se pronunța asupra unei probleme pedagogice, pe temeiul cunoașterii aprofundate a legităților și determinările fenomenelor educative; nivel de performanță la care urmează să fie realizate de către un educator sarcinile de muncă specifice profesiei didactice”²

2. Competențele profesionale³ ale cadrului didactic debutant (educatoare/institutor/profesor pentru învățământul preșcolar)

2.1. Proiectarea activităților educaționale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște, decodifică, identifică	- Identifică nevoile de învățare ale	- Își asumă modul de organizare

¹Ștefan, M. (2006). *Lexicon pedagogic*. București: Aramis., p. 58.

² Noveanu, E., Potolea, D. et. all. (2007). *Științele educației: dicționar enciclopedic*: București: Sigma., p.183.

³ *Kitul mentorului de inserție profesională*, Proiect POSDRU De la debut la succes, ID 36525, București, 2013

elemente de curriculum (modele de proiectare curriculară, tipologia activităților și strategiilor didactice etc.) în activitatea instructiv-educativă în grădinița de copii - Utilizează un limbaj psihopedagogic științific.	preșcolarilor și stabilește obiective educaționale informative și formative în funcție de particularitățile de grup și individuale	a unui demers didactic
--	--	------------------------

2.2. Conducerea și monitorizarea procesului de instruire

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște în mod elementar modul de organizare și conducere a activităților instructiv-educative.	- Asigură adecvarea strategiilor de instruire la caracteristicile individuale și de grup ale preșcolarilor.	- Se adaptează flexibil la condițiile curriculare concrete.

2.3. Evaluarea activităților educaționale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște funcțiile evaluării precum și unele metode și instrumente de evaluare specifice învățământului preșcolar.	- Elaborează probe și instrumente de evaluare simple.	- Manifestă disponibilitate de îmbunătățire a instrumentarului de evaluare folosit.

2.4. Integrarea și utilizarea TIC în educație

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște terminologia specifică TIC și înțelege rolul interacțiunii dintre preșcolar – computer	- Identifică unele activități sau secvențe de activitate care pot fi realizate cu ajutorul TIC	- Proiectează, în condiții de autonomie restrânsă, unele secvențe de învățare care presupun utilizarea TIC

2.5. Cunoașterea, consilierea și tratarea diferențiată a preșcolarilor

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele metode și tehnici de consiliere și tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Reflectează asupra consecințelor ce decurg din aplicarea diferitelor metode și tehnici de consiliere și de tratare diferențiată a copiilor preșcolari	- Manifestă deschidere pentru a experimenta noi metode și tehnici de cunoaștere și consiliere a preșcolarilor

2.6. Managementul grupei de preșcolari

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște diferite teorii cu privire la asigurarea managementului grupei de preșcolari	- Creează un mediu ambiant plăcut pentru grupa de preșcolari care i-a fost încredințată - Antrenează copiii în organizarea sălii și a mediului curricular	- Este dispus să accepte sfaturi pentru mai buna organizare a mediului de învățare și a grupei de preșcolari

2.7. Dezvoltarea instituțională a unității de învățământ preșcolar și dezvoltarea de parteneriate grădiniță - comunitate

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele instituții din comunitatea locală care se află în legătură cu unitatea de învățământ preșcolar	- Realizează un schimb minimal de informații, prin diferite canale de comunicare, cu diferiți parteneri educaționali	- Se implică în stabilirea unor legături între grădiniță și comunitatea locală

2.8. Managementul carierei și al dezvoltării personale

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște și înțelege cu obiectivitate nivelul propriei pregătiri profesionale	- Își elaborează proiecte de dezvoltare personală și profesională	- Manifestă o conduită (auto)reflexivă asupra activităților profesionale și personale

2.9. Cercetare educațională aplicativă

CUNOȘTINȚE	ABILITĂȚI	ATITUDINI
- Cunoaște unele modele de elaborare a design-ului unei cercetări educaționale	- Elaborează micro-proiecte de cercetare educațională în condiții de asistență și consiliere metodologică	- Manifestă o atitudine favorabilă față de cercetarea educațională

3. Discipline de examen și formula de examinare:

- Limba și literatura maternă - **scris**;
- Limba și literatura română și universală pentru copii – **scris**;
- Metodica predării activităților instructiv-educative în grădinița de copii – **scris**;
- Pedagogie preșcolară și elemente de psihologia educației – **scris**;
- Proba practică (**inspecțiile la clasă**).

I. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

A. COMPETENȚE SPECIFICE:

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:

- 1.1. identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate;
- 1.2. identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ;
- 1.3. identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic;
- 1.4. identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul liric;
- 2.1. utilizarea normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexicosemantice, compatibile cu situația de comunicare;
- 2.2. utilizarea relațiilor de sinonimie, antonimie, omonimie, polisemie în organizarea mesajului scris;
- 3.1. elaborarea unei argumentări scrise pe baza textelor studiate;
- 3.2. utilizarea unui lexic diversificat, recurgând la categoriile semantice studiate și la mijloacele de îmbogățire a vocabularului, pentru exprimarea nuanțată;
- 4.1. utilizarea categoriilor gramaticale învățate, în diverse tipuri de propoziții, prin folosirea unor tehnici eficiente de activitate intelectuală;
- 4.2. identificarea organizării morfologice și sintactice a textelor realizând corelații inter-/ intradisCIPLINARE.

B. TEMATICA

I. Limba română

1. Limba română comună și teoria straturilor dialectale de evoluție istorică

Limba română comună. Teoria celor trei straturi dialectale române de evoluție istorică. Dialectele române din spațiul geografic românesc și relația lor cu cele trei straturi dialectale române: *Stratul I* (dialectul romilor "ursari", "spoitori" și "carpatici"), *Stratul II – III* (dialectul romilor "căldărari", "geambași", "lovări"). Analizarea la prima vedere a unui text dialectal român (căldăresc, spoitoresc, ursăresc, carpatic – din România – sau a unui text dialectal provenit dintr-un alt spațiu geografic) din perspectiva caracteristicilor grafice/ redacționale fonetice, lexicale, morfologice și sintactice.

2. Fonetica și fonologie

Sistemul vocalic și consonantic al limbii române. *Transformări* (accidente, alterări) *fonetice*: afereza, anaptixa/ epenteza, apocopa, asimilarea, asurzirea (afonizarea), contragerea, dobândirea atipică a aspirației, eliziunea, haplogia, metateza, paragoga, pierderea aspirației, proteza, sincopa ș.a. Trecerea lui *v* în semiconsoana *w* și efectele sale. Trecerea grupurilor *-vn-* și *-pn-* în *-mn-/ -m-* și efectele sale. Trecerea, în dialectul romilor căldărari, a vocalei *-i-* în varianta fonetică *-i-*, respectiv, trecerea lui *-e-* în *-ë-*. Opozițiile *čh/ ś* și *ž/ ž*. Valorile semantice ale vocalelor *a* și *o* în dihotomia "apropiere/ depărtare". Alfabetul oficial al limbii române. Valorile literelor postpoziționale *-q-*, *-θ-* și *-ç-*. Diftongii.

3. Vocabular

Vocabularul fundamental și masa vocabularului. Sensul propriu și sensul figurat. Relații semantice între cuvinte (sinonime, antonime, omonime). *Structura lexicală a limbii române comune*. Lexicul român: *indian*, *prebalcanic* (elemente afgane, persane, armenesti, osete, gruzine, kurde etc.), *balcanic* (elemente turcești, grecești, sud-slave/ bulgărești și sârbești/ românești), *neologic*. Elemente române cu origine necunoscută în limba română comună. *Modalități de îmbogățire a lexicului limbii române comune* (1. mijloacele interne de îmbogățire (derivarea – cu sufixe și prefixe - și compunerea); 2. mijloacele externe de îmbogățire: împrumuturile și calcul lingvistic). Rolul sufixelor *-pen* /-mos, -ar/-ăr-, -lin, -no, -utno, -(v)alo, -utro, -isar/-izel ș.a. Perspectiva creațiilor independente în limba română. Principiile moderne de lexicalizare a limbii române. *Lexicografie*. Tehnica de redactare lexicografică utilizată în elaborarea glosarelor, lexicoanelor, vocabularelor și a dicționarelor române.

4. Morfologie Obiectul morfologiei. 1. Părțile de vorbire *flexibile*: *articolul* (hotărât și nehotărât), *substantivul*: tipuri de substantive; *articolul*; *adjectivul*: tipuri de adjective; *pronumele*: tipuri de pronume; *numeral*: tipuri de numere; *verbul*: conjugarea verbului rrom (moduri, timpuri, persoane, număr), conjugarea verbelor împrumutate, ce conțin suf. - isar-; verbe tematice și atematice. 2. Părți de vorbire *parțial flexibile*: *adverbul*; 3. Părți de vorbire *neflexibile*: *postpoziția*, *prepoziția*, *conjunția*, *interjecția*.

5. Sintaxă

Părțile de propoziție: subiectul, predicatul, atributul, complementul, elementul predicativ suplimentar. Sintagma. Propoziția: tipologia propozițiilor neîncadrate; tipologia propozițiilor încadrate în frază: subordonate necircumstanțiale; subordonate circumstanțiale. Fraza: tipuri de fraze.

II. Literatura rromani

a. Cultura rromani tradițională și folclorul rrom

1. *Conceptele fundamentale* și analiza acestora: societate, comunitate, grup, etnie, stat, națiune, minoritate națională, prejudecată, etichetare, stereotip, distanță socială, excludere socială, discriminare, rasism, politică pozitivă/măsură afirmativă, capital uman, capital simbolic, identitate, imagine socială, imagine de sine, stimă de sine, stigmat social, asimilare/aculturație, separare, segregare, integrare socială, incluziune socială, interculturalitate, multiculturalism, transculturalitate, incluziune etno-educatională, autonomie culturală, federalism cultural, globalizare, localism etc.

2. Rădăcinile culturale ale rromilor: cultură și civilizație veche indiană: *Cadrul istorico-geografic de formare a civilizației vechi indiene și date generale despre India*. Lecțiile Indiei. *India predravidiană și India dravidiană*. *India ariană*. Realitățile culturale și lingvistice din vechea Indie - locul de obârșie a proto-rromilor. *India vedică*. *De la India vedică la India brahmanică*. *India upanișadică*. *India hinduistă*. *India buddhistă*. *India jainistă*. *India epopeilor*. *India clasică*. Rromii și limba rromani în context indian. Originea poporului rrom - *realitate și legendă (Kanauj)*. Teorii privind exodul proto - rromilor din spațiul vechi indian. Drumul proto-rromilor spre Europa (*dovezi lingvistice, repere istorico-geografice, argumente etnologice etc.*). Cultura tradițională indiană și cultura tradițională rromă – *moșteniri culturale*.

3. *Determinări istorice ale identității rromilor din România: sclavia, Dezrobirea, perioada interbelică și începuturile mișcării rromilor, Holocaustul/O Samudaripe*, rromii în *perioada regimului socialist*, rromii în *prezent, perspective de viitor*: rromii ca cetățeni, grup social vulnerabil, minoritate națională, națiune non-teritorială.

4. *Cultura materială a rromilor - meșteșug și reprezentare*: Coordonate istorice și premise metodologice ale heteroidentificării. Prelucrarea metalelor. Prelucrarea lemnului. *Meserii pierdute*: Prelucrarea osului. Prelucrarea pieilor de animale. *Între emblematic și stigmatizant*: Lăutăria. Magia.

5. *Identitatea spirituală a rromilor: Nomadismul* – model cultural și strategie de supraviețuire: fond psihologic și practică socială. Nomadism și sedentarism. Semnificații de fond cutumiar. Perspective istorice asupra migrației. Migrația rromilor - fenomen contemporan. *Familia extinsă* – model de auto-identificare. Politețea rituală. *Tipologii și structuri conceptuale ale dinamicii înrudirii*. *Dreptul cutumiar*: divanul, *kris rromani*: judecata de pace, formele de control și sancțiune socială/divină. *Obiceiurile din ciclul familial sau riturile de trecere* (generalități, structuri magico-ritualice): nașterea, nunta, moartea. *Limbaje rituale premaritale și nupțiale*. *Rromanipen-ul* și mistica purității. *Nașterea, copilul și treptele inițiatice*. Modele educaționale de referință. *Imagini ale morții și cutume funerare*. *Elemente de magie și astrologie*. *Complexele ritualice/sărbători din ciclul calendaristic*: a) specifice rromilor (legarea ploilor, Joia Verde, Herdelezi/Gurbanul/Păștele spoitoresc); b) la care actanții sunt rromi (Vasilca, Paparudele); c) comune cu nerromii, dar cu elemente specifice (Anul Nou, Crăciunul, Lăsata Secului, Păștele etc.). *Modele de gândire*: spațiu și timp, dualism, asimilare și delimitare față de valorile religioase; credințe și mituri; complexe și practici magico-ritualice și relația cu supranaturalul; conturarea unui posibil sistem axiologic (forme, valori, factori determinanți). *Elemente de port tradițional* (diferențieri pe subgrupuri). *Tipuri de relații intra- și extra-comunitare*. *Pattern-uri* care formează imaginile autoreferențiale. *Modele de viață comunitară* în zone compacte și mixte în mediul rural și urban. *Conservare și evoluție*: mutații și factori determinanți.

6. *Folclorul rrom*: Tipologie – specii folclorice: *folclor ritual* (*legat de riturile de trecere*: cântecul/orația de nuntă, strigătura de nuntă, cântecul de leagăn, bocetul; *legat de sărbătorile calendaristice*: colinda, cântecele de Anul Nou: capra, ursul; *legat de magia reparatorie*: cântecul de legare a ploii, cântecul Paparudei sau *atributivă*: descântecul, zicerile de Herdelezi/ Gurban/ Păștele spoitoresc, cântecul Vasilcâi) și *folclor neritual* (miturile, basmul, povestirea, balada, cântecul liric, ghicitoriile, zestrea paremiologică: proverbe, zicători). Folcloristica rromă (Constantin Bățălan). *Analiza textului folcloric rrom*.

b. Literatura rromani cultă

1. *Literatura rromani în context internațional: Literatura rromilor în fosta URSS și în statele apărute după destrămarea acesteia* (Rusia, Bielorusia, Ucraina, Moldova și Letonia). *Literatura rromilor în fosta Iugoslavie și în statele succesoare ei* (Macedonia, Serbia și Muntenegru, Bosnia - Herțegovina, Croația, Slovenia). *Literatura rromilor în: Bulgaria, România, Ungaria, Cehia și Slovacia, Polonia, Austria, Germania, Elveția, Italia, Franța, Spania, Marea Britanie, Suedia și Finlanda*. Experiența teatrelor rrome "Romen" (URSS), "Phralipen" și TKO (Macedonia, ulterior Germania).

2. *Exemplificări din creațiile autorilor rromi din diferite țări*: O Dragano le Trumpesqo - Jevremović (Austria), Jorge Bernal (Argentina), Vejo Baltzar (Finlanda), Mateo Maximoff, Dragana Stefanović (Franța), Santino Spinelli (Italia), Rajko Djurić (Iugoslavia, Germania, Serbia), Kujtim Pačaku (Kosovo), Slobodan Brebeski, Bairam Haliti (Serbia), Leksa Manus (Letonia), Eslam Drudak, Dizoran Zekir (Macedonia), Donald Kenrick, Gratan Puxon (Marea Britanie), Galjus Orhan (Olanda), Bronisława Weis = Papuša, St. Stankievicz = Stahiro (Polonia), E. Cervenaková, Tera Fabianová, Bartolomej Daniel

(*Republica Cehă*), Dezider Banga, A. Horvatová (*Republica Slovacă*), Al. Pankov, Nina Vinkova, Romka Demeter (*Rusia*), Katarina Taikon (*Suedia*), Bari Károly, Daróczy Choli Jóysi (*Ungaria*).

3. Literatura rromani și despre rromii din România. Scriitori români care au scris despre rromi: Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Bolliac, Mihail Sadoveanu, Ion Agârbiceanu, Zaharia Stancu, Mircea Eliade, Vasile Voiculescu, Eugen Barbu etc. **Scriitorii rromi și creația lor:** Gh. Păun-Ialomițeanu, Luminița Mihai Cioabă, Alexandru Ruja-Gribussy, Irina Gabor-Zrinyi, Ștefan Fuli, Gelu Măgureanu, Mircea Lăcătuș, Delia Grigore, Valerică Stănescu etc.

C. BIBLIOGRAFIE

I. Limba rromani

Sarău, Gheorghe 2009, *Struktüre rromane čhibăqe. Structuri ale limbii rromani*, București: Editura Universității din București, 172 p.

Sarău, Gheorghe 2004, *Rromani leksikologîa (Lexicologie rromă)*, București: Editura Universității din București, 138 p.

Sarău, Gheorghe 2002, *Limba rromani (Morfologie și sintaxă)*, București: Universitatea București, CREDIS, 232 p.

Sarău, Gheorghe 2002, *Stilistica limbii rromani în texte (Antologie de traduceri și redactări). I stilistika e rromane čhibăqi teksturenθe (Amboldimatenqi aj redakcienqi antologîa)*, București: Universitatea București, Editura CREDIS, 152 p. + 142 p. = 294 p. [curs bilingv destinat studenților rromi de la secția de învățământ deschis la distanță “institutori – profesori de limba rromani”; v. și www.edu.ro

Sarău, Gheorghe 2008, *Curs practic de limba rromani pentru toți*, București: Sigma [Colecția „Biblioteca rromă, nr. 8], 208 p., cu CD și cheia exercițiilor.

Sarău, Gheorghe 2008, *Rromii. Incursiune în istoria și limba lor*, București: Editura Sigma, 206 p. [Colecția Biblioteca Rromă, nr. 7].

Sarău, Gheorghe 2001, *Rromii și limba rromani în context indian*, în cursul universitar "Mircea Itu și Julieta Badiu: Cultură și civilizație indiană", București: CREDIS, p. 127 - 146 [capitol preluat, în adaptare, din lucrarea: Gheorghe Sarău, *Rromii, India și limba rromani* (București: Kriterion, 1998).

*** **Manualele de Limba și literatura rromani pentru clasele I-IV și pentru cl. V-X, editate în perioada 2005- 2015:**

Sarău, Gheorghe; Cordovan, Ionel; Stănescu, Camelia 2015, *Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa I*. I rromani čhib thaj i literatūra vaś i jekhto klăsa, București: Editura Sigma, P I + P II și variantă electronică.

Sarău, Gheorghe 2005, *Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa I*. I rromani čhib thaj i literatūra vaś i jekhto klăsa, București: Editura Sigma, 64 p. [reeditări anuale, stereotipe].

Sarău, Gheorghe și Stănescu, Camelia 2005, *Limba și literatura rromani: manual pentru clasa a II-a*. I rromani čhib thaj i literatūra vaś i dujto klăsa, București: Editura Sigma, 64 p. [reeditări anuale, stereotipe].

Mărcuș, Olga 2005, *Limba și literatura rromani. Manual clasa a II-a*. I rromani čhib vaś o dujto berś, București: Editura Es Print '98, 64 p. [Redactor și referent pentru limba rromani: Gheorghe Sarău].

Sarău, Gheorghe 2005, *Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa a III-a*. I rromani čhib thaj i literatūra vaś i trinto klăsa, București: Editura Sigma, 104 p. [reeditări anuale, stereotipe].

Nuică, Elena, Duroi, Ionica; Stoica, Mantu 2006, *I rromani čhib thaj literatūra vaś i IV-to klăsa. Manual de limba și literatura rromani pentru clasa a IV-a*, București: Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 160 p. [Redactor și referent pentru limba rromani: Gheorghe Sarău].

Sarău, Gheorghe 2006, *Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa a IV-a*. I rromani čhib thaj i literatūra (vaś i štarto klăsa), București: Editura Sigma, 104 p. [reeditări anuale, stereotipe].

Gheorghe Sarău 2007, *Limba și literatura rromani pentru anul V de studiu. I rromani čhib thaj i literatūra vaś o panžo siklövipnasqo berś*, București: Editura Alpha MDN, 118 p. Finanțator: Reprezentanța UNICEF în România.

Ionel Cordovan și Palfi Noemi 2008, *Manual de limba și literatura rromani, clasa a VI-a*, București: Editura Vanemonde, 104 p. [referent și redactor pentru limba rromani: Gheorghe Sarău]. Finanțator: Reprezentanța UNICEF în România.

Moise Gabriela, Marius Căldăraru, Gheorghe Sarău 2008, *Manual de limba și literatura rromani, clasa a VII-a*, București: Editura Vanemonde, 104 p. Finanțator: Reprezentanța UNICEF în România.

Jupiter Borcoi, Gheorghe Sarău, Nicolae Pandelică, 2009, *Manual de limba și literatura rromani, clasa a VIII-a*, București: Editura Vanemonde, 114 p. Finanțator: Reprezentanța UNICEF în România.

Sarău, Gheorghe 2006, *Limba și literatura rromani. Manual pentru clasa a IX-a*. I rromani čhib thaj i literatūra (vaś i enăto klăsa), București: Editura Sigma, 200 p. [reeditări anuale, stereotipe].

Sarău, Gheorghe; Cordova, Ionel 2011, *I rromani čhib thaj i literatūra vaś o dešto siklövipnasqo berś*. Limba și literatura rromani. Manual pentru anul X de studiu, București: Vanemonde, 116 p. [Finanțator: Reprezentanța UNICEF în România].

*** **Dicționare**

Sarău, Gheorghe 2012, *Dicționar român-rrom*. Colecția „Biblioteca rromă” – nr. 9, București: Editura Sigma, 288 p.

Sarău, Gheorghe 2006, *Dicționar rrom - român*, București: Editura Sigma, 224 p.

Sarău, Gheorghe 2000, *Dicționar rrom - român*, Cluj Napoca: Editura Dacia, 232 p.

II. Literatură rromani

a. Cultura rromani tradițională și folclorul rrom

- Achim, Viorel 1998, *Țigani în istoria României*, București: Editura Enciclopedică.
- Andreescu, Gabriel 2004, *Națiuni și minorități*, Editura Polirom, Iași.
- Bățalan, Costică 2002, *Romane taxta*. Nestemate din folclorul rromilor, Editura Kriterion, București – Cluj, Colecția "Biblioteca rromă" nr. 9, 220 p.
- Benbassa, Esther; Attias, Jean-Christophe 2005, *Ura de sine*, Editura Est, București.
- Bruna, Zani; Palmonari, Augusto (coord.) 2003, *Manual de psihologia comunității*, Editura Polirom, Iași.
- Burtea, Vasile 2002, *Rromii în sincronia și diacronia populațiilor de contact*, București: Editura Lumina Lex.
- Cernat, Vasile 2005 *Psihologia stereotipurilor*, Editura Polirom, Iași.
- Chiciudean, Ion; Halic, Bogdan Alexandru 2003, *Imagologie. Imagologie istorică*, Editura comunicare.ro, București.
- Constantinescu, Barbu Dr. 1878, *Probe de limba și literatura Țiganilor din România*, București.
- Constantinescu, Barbu 2000, *Probe de limba și literatura rromilor din România*, București- Cluj: Kriterion, 240 p. [Reeditarea ediției din anul 1878; Ediție îngrijită de: Gheorghe Sarău, Corneliu Colceriu și Dana Dudescu. Notă asupra ediției: Gheorghe Sarău; Prefață: Adina Potochin; Normalizarea textelor în alfabetul limbii rromani comune: Corneliu Colceriu, Dana Dudescu, Gheorghe Sarău, studenții Alin Bucă și Nyitrai Reka. Versificarea cântecelor în limba română: Letiția Mark, Adina Potochin, Claudia Cioc, Gheorghe Sarău [Biblioteca rromă nr. 6].
- Copoiu, Petre 1996, *Rromane paramică*, București: Editura Kriterion.
- Curelaru, Mihai 2006, *Reprezentări sociale*, Editura Polirom, Iași.
- Dumitrescu, Doru; Căpiță, Carol; Manea, Mihai [...] 2008: *Istoria minorităților naționale din România. Material auxiliar pentru profesorii de istorie*", București: Editura Didactică și Pedagogică, R. A., 280 p..
- Etzioni, Amitai 2002, *Societatea monocromă*, Editura Polirom, Iași.
- Ferreol, Gilles; Jucquois, Guy 2005, *Dicționarul alterității și al relațiilor interculturale*, Editura Polirom, Iași
- Fraser, Angus 1992, *The Gypsies*, London: Blackwell Publishers Ltd.
- Furtună, Adrian-Nicolae, Grigore, Delia, Neacșu, Mihai 2007, *Rromii în căutarea stimei de sine*, București: Centrul Rromilor "Amare Rromentza" – Editura Vanemonde.
- Gavreliuc, Alin 2006, *De la relațiile interpersonale la comunicarea socială. Psihologia socială și stadiile progresive ale articulării sinelui*, Editura Polirom, Iași.
- Grigore, Delia 2001, *Curs de antropologie și folclor. Introducere în studiul elementelor de cultură tradițională ale identității rrome contemporane*, București, Universitatea București: Editura CREDIS, 182 p.; v. și www.edu.ro
- Hancock, Ian F. 2002, *We are the Romani People / Ame sam e rromane džene*, Hatfield: University of Hertfordshire Press.
- Ionescu, Vasile 2000, *Robia Țiganilor în Țările Române. Moldova. Rromii din România – studii și documente istorice*, București: Editura Centrului rromilor pentru politici publice „Aven amentza”.
- Itu, Mircea 2003, *Cultură și civilizație veche indiană*, Prefață: Gheorghe Sarău, București, Editura Universității București, 243 p.
- Itu, Mircea; Moleanu, Julieta 2001, *Cultură și civilizație indiană*, București: Universitatea București - Editura CREDIS, 208 p.; v. și www.edu.ro
- Iacob, Luminița Mihaela 2003, *Etnopsihologie și imagologie*, Editura Polirom, Iași.
- Kenrick, Donald 1998, *Rromii: Din India la Mediterana. Migrația rromilor*, București: Editura Alternative, 56 p.
- McGraw, Phillip C. , 2003, *În căutarea sinelui*, Editura Curtea Veche, București.
- Mihăilescu, Vintilă 2007, *Antropologie. Cinci introduceri*, Editura Polirom, Iași.
- Neculau, Adrian 2004 *Manual de psihologie socială*, Editura Polirom, Iași.
- Neculau, Adrian (coord.) 1996, *Psihologie socială. Aspecte contemporane*, Editura Polirom, Iași.
- Petcuț, Petre 2015 *Rromii. Sclavie și libertate*, Centrul Național de Cultura a Rromilor – Romano Kher.
- Petcuț, Petre, Grigore, Delia, Sandu, Mariana 2005, *Istoria și tradițiile minorității rromilor*, București: Editura Sigma.
- Sarău, Gheorghe 2008, *Rromii. Incursiune în istoria și limba lor*, București: Editura Sigma, 206 p. [Colecția Biblioteca Rromă, nr. 7].
- Sarău, Gheorghe 1998, *Rromii, India și limba rromani*, [Colecția " Biblioteca rromă", nr. 4], București: Kriterion, 268 p.; v. și www.edu.ro
- Tarde, Gabriel 2007, *Opinia și mulțimea*, Editura Comunicare.ro, București.
- Zamfir, Cătălin; Vlăsceanu, Lazăr [coord.] 1993, *Dicționar de Sociologie*, Editura Babel, București.

b. Literatura rromani

- Djurić, Rajko 2002, *Istoria literaturii rrome. I història e rromane literaturaqi*. Traducător: Sorin Georgescu; referent, redactor, tehnoredactor: Gheorghe Sarău], București: Universitatea din București, Editura CREDIS, 182 p.; v. și www.edu.ro
- Ionescu, Vasile [selecție, note și postfață de ...] 2000, *O mie de ani de singurătate*. Rromii în proza românească, București: Editura "Aven Amentza", 629 p. [antologie], "Restituiri" I.
- Sarău, Gheorghe 1995, *Culegere de texte în limba rromani*, [ediția 1995 sau oricare altă ediție ulterioară] București: E.D.P. - R. A., 188 p.

Sarău, Gheorghe 2008, *Bibliografie rromi*, 120 p., ca material suplimentar, pe DVD, la vol. „Dumitrescu, Doru; Căpiță, Carol; Manea, Mihai /.../ [coord.]: *Istoria minorităților naționale din România*. Material auxiliar pentru profesorii de istorie” (București: Editura Didactică și Pedagogică, R. A., 280 p.).

Sarău, Gheorghe 2012, *Cronica rromă (1990-2011). Ediția I*, București: Editura Universității din București, 274 p.

Sarău, Gheorghe 2015, *Bibliografia rromă (1990-2014)*, București: Editura Universității din București.

*** *Manualele de Limba și literatura rromani pentru clasele I-IV și pentru cl. V-X, editate în perioada 2005- 2015 (v. secțiunea Limbă rromani)*

II. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

A. COMPETENȚE SPECIFICE:

Candidații vor demonstra următoarele competențe specifice:

- identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate;
- identificarea și analiza principalelor elemente de structură, de compoziție și de limbaj specifice epice, lirice și dramatice;
- evidențierea caracterului formativ al textelor studiate;
- respectarea normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexico-semantică, compatibile cu situația de comunicare;
- valorificarea relațiilor de sinonimie, antonimie, omonimie, polisemie în organizarea mesajului scris;
- elaborarea unei argumentări scrise pe baza textelor studiate;
- utilizarea unui lexic diversificat, recurgând la categoriile semantice studiate și la mijloacele de îmbogățire a vocabularului, pentru exprimarea nuanțată;
- utilizarea categoriilor gramaticale învățate, în diverse tipuri de propoziții, prin folosirea unor tehnici eficiente de activitate intelectuală;
- identificarea organizării morfologice și sintactice a textelor realizând corelații inter-/ intradisciplinare.

B. TEMATICA

B.1. LIMBA ROMÂNĂ

1. LIMBĂ ȘI STIL

- a) Limbă și limbaj
- b) Limbă literară, limbă populară, limbă standard
- c) Stilul individual și stilurile funcționale

2. FONETICĂ ȘI FONOLOGIE

- a) Aparatul fonator și sunetele limbii române
- b) Producerea și receptarea sunetelor
- c) Clasificarea vocalelor și consoanelor limbii române. Semivocale.
- d) Corespondența dintre litere și sunete
- e) Segmentul vocalic: Diftong. Triftong. Hiat
- f) Silaba. Structura analitică a silabei. Regulile silabației în limba română.
- g) Ortografia și despărțirea cuvintelor în silabe
- h) Unitățile suprasegmentale intensive și extensive (accentul și intonația).
- i) Accentul. Regulile de folosire corectă a accentului în limba română
- j) Alternanțe fonetice la nivelul limbii române.

3. PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

- a) Principii care stau la baza ortografiei
- b) Norme ortografice și norme ortoepice
- c) Semnele de punctuație și de ortografie
- d) Funcționalitatea semnelor de punctuație și a semnelor ortografice
- e) Scrierea cu majusculă. Abrevierile.

4. LEXICOLOGIE

- a) Vocabularul – totalitate a cuvintelor limbii române
- b) Vocabularul fundamental și masa vocabularului
- c) Organizarea vocabularului: Vocabular activ – vocabular pasiv. Vocabular literar – vocabular neliterar

- d) Cuvântul – unitate de bază a vocabularului
- e) Sensul cuvintelor: sensul propriu și sensul figurat
- f) Sens lexical și sens gramatical
- g) Relații semantice între cuvinte (sinonimie, antonimie, omonimie, paronimie, polisemie)
- h) Structura morfologică a cuvântului
- i) Îmbogățirea vocabularului (mijloace interne, mijloace externe)
- j) Resurse stilistice ale vocabularului;
- k) Expresii și locuțiuni
- l) Frazeologia și contextualizarea

5. MORFOLOGIE

- a) Părțile de vorbire flexibile (Clasificare. Locuțiuni. Categorii morfologice. Funcții sintactice): substantivul, articolul, pronumele, adjectivul, numeralul, verbul
- b) Părțile de vorbire neflexibile (Clasificare. Locuțiuni. Funcții sintactice): adverbul, conjuncția, prepoziția, interjecția.

6. SINTAXA

1. Sintaxa propoziției:

- a) Părți principale de propoziție: subiectul, predicatul, probleme de acord
- b) Părți secundare de propoziție: atributul, complementul.

2. Sintaxa frazei:

- a) Propoziția și felul propozițiilor
- b) Fraza
- c) Raporturile sintactice în frază: de interdependență, de coordonare și de subordonare
- d) Mijloacele de exprimare a raporturilor sintactice în propoziție și frază
- e) Tipuri de subordonate în frază: subiectivă, predicativă, atributivă, completivă, circumstanțială.

B.2. LITERATURA ROMÂNĂ ȘI UNIVERSALĂ PENTRU COPII

1. CONCEPTUL DE LITERATURĂ PENTRU COPII

Definiții. Caracteristici. Opere fundamentale ale literaturii pentru copii

2. SPECII LITERARE ACCESIBILE ȘI VALORILE FORMATIVE ALE ACESTORA

- Principalele genuri și specii literare, accesibile școlarilor mici

2.1. Creația populară

- Colinde
- Sorcova
- Proverbe, zicători, ghicitori
- Folclorul copiilor (cântece formulă, recitative, numărători)
- Basme populare, prelucrate de Petre Ispirescu: *Greuceanu*, *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*, *Prâslea cel voinic și merele de aur*.

2.2. Creația cultă

a. Genul liric:

Poezia despre copilărie: George Coșbuc – *Iarna pe uliță*

Poezia despre natură și viețuitoare: Mihai Eminescu – *Revedere*, *Somnoroase păsărele*; Vasile Alecsandri – *Pasteluri*; *Mezul iernei*; Elena Farago – *Cățelușul șchiop*, *Gândăcelul*; *Gospodina*.

b. Genul epic.

Fabula: Tudor Arghezi – *Zdreanță*, *Tâlharul pedepsit*; Jean de La Fontaine – *Greierele și furnica*;

Schița și povestirea: Emil Gârleanu – *Fricosul*, *Căprioara*; Ioan Alexandru Brătescu-Voinești – *Puiul*; Ion Creangă – *Ursul păcălit de vulpe*; Octav Pancu Iași – *Iedul cu trei capre*; I. L. Caragiale – *D-l. Goe...*, *Vizită*; Barbu Ștefănescu-Delavrancea – *Bunicul*, *Bunica*; Mihail Sadoveanu – *Dumbrava minunată*; Hans Christian Andersen – *Fetița cu chibriturile*; Ion Creangă – *Moș Ion Roată și Unirea*;

Legenda: Călin Gruia – *Povestea florii-soarelui*, *Ciuboțelele ogarului*;

Balada: George Topârceanu – *Balada unui greier mic*;

Basmul: Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*; Carlo Collodi – *Pinocchio*;

Povești: Ion Creangă – *Fata babei și fata moșneagului*, *Punguța cu doi bani*, *Capra cu trei iezi*; Hans Christian Andersen – *Rățușca cea urâtă*; Frații Grimm – *Albă ca zăpada*, *Scufița Roșie*;

Romanul pentru copii și despre copii: Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*.

C. BIBLIOGRAFIE

I. Limba română

- Academia Română 2010**, *Gramatica de bază a limbii române* - Editura: Univers Enciclopedic Gold, București.
- Academia Română 2005**, *Gramatica limbii române*, vol. I – Cuvântul, vol.II – Enunțul, București, Ed. Academia Română.
- Andrei, Mihail; Ghiță, Iulian 1983**, *Fonetică, lexicologie, gramatică, stil și compoziție, exerciții* (În sprijinul cadrelor didactice și al elevilor), E.D.P., București.
- Avram, Mioara 1986**, *Gramatica pentru toți*, Editura Academiei, București.
- Bidu-Vrânceanu, Angela; Forăscu, Narcisa 2005**, *Limba română contemporană. Lexicul*, Editura Humanitas Educațional, București.
- Coteanu, Ion (coordonator) 1985**, *Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia*, ediția a II-a, București.
- Coteanu, I., Forăscu, Narcisa, Bidu-Vrânceanu, Angela 1985**, *Limba română contemporană. Vocabularul*, ediție revizuită și adăugită, E.D.P., București.
- Forăscu, Narcisa (coord.), Popescu, Mihaela 2001**, *Dificultăți gramaticale ale limbii române*, Editura Universității din București.
- Gheorghe, Mihaela 2009**, *Limba română. Probleme teoretice și aplicații*, Editura Universității Transilvania din Brașov.
- Gușu Romalo, Valeria 2000**, *Corectitudine și greșală. Limba română de azi*, Editura Humanitas Educational, București.
- Hristea, Theodor (coordonator) 1984**, *Sinteze de limba română*, ediția a III-a, Editura Albatros.
- Iordan, I.; Robu, Vl. 1978**, *Limba română contemporană*, EDP, București.
- Neamțu, G. G. 1999**, *Teoria și practica analizei gramaticale*, Editura Excelsior, Cluj-Napoca.
- Pană-Dindelegan, Gabriela 1992**, *Teorie și analiză gramaticală*, Editura Coresi, București.
- Pană-Dindelegan, Gabriela (coord.) 2009**, *Dinamica limbii române actuale. Aspecte gramaticale și discursive*, Editura Academiei Române.
- *****Manualele de Limba română**, cl.a IX-a, a X-a, a XI-a, a XII-a pentru Școlile Normale (ultima ediție).
- *****Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române**, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

I. Literatură română și universală pentru copii

- Bratu, Bianca 1977**, *Preșcolarul și literatura*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Buzași, I., 2001**, *Literatura pentru copii*, (note de curs), Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia.
- Goia, Vistian 2003**, *Literatura pentru copii și tineret, pentru institutori, învățători și educatoare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- Gurtavenco, M.; Ioani, L.; Norel, M.; Sasu A.E.; Șindrilaru, Fl.; Vițalariu, D. M. 2008**, *77 de lecturi ale copilăriei. Lecturi particulare pentru clasele V-VI*, Ediția a III-a, Editura Paralela 45, Pitești.
- Mihalache, Cosmin; Pascu, Ana; Manolache, Carmen; Voicilă, Ciprian 2008**, *Îngeri, zmei și șoimărițe: mitologie pe înțelesul copiilor*, București: Humanitas.
- Negrilă, Iulian 1996**, *Literatura pentru copii*. Arad: Editura Multimedia.
- Norel, M. 2014**, *Literatură română și literatură pentru copii* Note de curs, Universitatea „Transilvania”, Brașov.
- Pop, M.; Ruxăndoiu, P. 1999**, *Folclor literar românesc*, București: E.D.P.
- Stoica, C.; Vasilescu, E. 1996**, *Literatura pentru copii* (Manual pentru Școlile Normale - cls. a XII-a), București: E.D.P.
- Costea, O.; Mîtu, F.; Stoica, C.; Toma-Damșa, M.; Vasilescu, E.; Vlăduț, A. 1996**, *Literatura pentru copii*. Manual pentru Școlile Normale – cls. a XIII-a), București: E.D.P.

III. METODICA ACTIVITĂȚILOR INSTRUCTIV-EDUCATIVE ÎN GRĂDINIȚA DE COPII

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice

- abordarea flexibilă a curriculumului preșcolar și analiza funcțională a conținuturilor învățării;
- aplicarea adecvată a principiilor și strategiilor specifice activităților desfășurate în învățământul preșcolar;
- alegerea și adecvarea strategiilor didactice de predare-învățare-evaluare în vederea realizării obiectivelor de referință/ competențelor specifice stabilite prin curriculumul pentru învățământul preșcolar;
- adaptarea demersului didactic la nevoile reale ale copiilor, prin individualizarea și diferențierea învățării;
- valorificarea corelațiilor intra-, interdisciplinare prin abordarea integrată a învățării la grădiniță;
- valorificarea lecturii personalizate a programei școlare în proiectarea didactică pe termen lung și scurt;
- utilizarea strategiilor adecvate de evaluare a activității copiilor în cadrul activităților de învățare din grădiniță;
- conceperea unor instrumente de evaluare, analiză și interpretarea rezultatelor în scopul optimizării acțiunii didactice.
- Dezvoltarea instituțională a unității de învățământ preșcolar și dezvoltarea de parteneriate grădiniță - comunitate

CONȚINUT TEMATIC

1. CURRICULUM PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE

- Domeniile de dezvoltare/domeniile experiențiale și importanța lor în educația timpurie.
- Structura și conținutul curriculumului pentru educația timpurie; Valori promovate.
- Planul de învățământ și Metodologia de aplicare a planului de învățământ.
  - ✓ Programul zilnic de activitate;
  - ✓ Activități pe domenii experiențiale;
  - ✓ Jocuri și activități didactice alese;
  - ✓ Activități de dezvoltare personală (rutine, tranziții, activități optionale și activități desfășurate după-amiaza).

2. PROIECTAREA ORGANIZAREA ȘI REALIZAREA ACTIVITĂȚILOR LUDICE ȘI DE ÎNVĂȚARE

- Jocul - principala formă de organizare a procesului de învățământ în grădiniță;
- Structura și conținutul pentru: planificarea anuală/planificarea calendaristică; proiectele tematice; proiectele de activitate (integrată sau pe discipline);
- Categoriile de activități de învățare și modul de integrare în proiectarea didactică (Activități pe domenii experiențiale, Jocuri și activități didactice alese și Activități de dezvoltare personală - activități integrate sau pe discipline);
- Diferențiere și individualizare în procesul de învățământ.
- utilizarea strategiilor adecvate de evaluare/autoevaluare individuală și de grup, precum a strategiilor de interevaluare, care să valorifice influențele educative pozitive;

3. MANAGEMENTUL ACTIVITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE

- Organizarea spațiului educațional (cerințe psiho-pedagogice și ergonomice).
- Variante de organizare și realizare a activităților de învățare pe domenii experiențiale: povestirea; repovestirea; lectura educatoare; jocul didactic; convorbirea; memorizarea; lectura după imagini; observarea, jocul de rol, jocul motric, jocul muzical, modelaj, desen, pictură etc.
- Variante de organizare și de realizare a activităților de dezvoltare personală: rutine (întâlnirea de dimineață), tranziții, activități optionale, activități din perioada după-amiezii;
- Variante de organizare și realizare a activităților integrate și a jocurilor și a activităților didactice alese.
- Metode, tehnici și procedee folosite în cadrul diferitelor tipuri de activități de învățare. Combinații între diferite strategii didactice, în viziune sistemică.
- Mijloace didactice specifice activităților de învățare cu preșcolarii și modalități de optimizare a situațiilor de învățare prin intermediul acestora.
- Activitățile extracurriculare.
- Parteneriatul grădiniță – școală și parteneriatul grădiniță - familie – comunitate.

4. SPECIFICUL EVALUĂRII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

- Conceptul de evaluare: definire și analiză.
- Metode, tehnici și instrumente de evaluare a rezultatelor și a progreselor în învățare ale copilului preșcolar.
- Proiectarea și interpretarea probelor de evaluare în învățământul preșcolar. Valorificarea rezultatelor evaluărilor.

Bibliografie - Metodica predării activităților instructiv educative din grădiniță

1. Bogart, C., Delmarle, S., Preda, V. (2012). Formarea competențelor în grădiniță: o altă perspectivă asupra timpului școlar. București: Aramis Print.
2. Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M. (2002). Metoda interactive de grup-Ghid metodic. 60 de metode și 200 de aplicații practice pentru învățământul preșcolar. Craiova. Arves.
3. Brănișteanu R., Chira E., (2011), Paradigme ale integrării curriculare în grădiniță, Editura Delta Cart Educațional, Pitești.
4. Dumitrana, M. (1999). Educarea limbajului în învățământul preșcolar vol. I Comunicarea orală, București: Compania.
5. Dumitrana, M. (2000). Copilul, familia și grădinița. București: Compania Dumitrana, M. (2002). Activități matematice în grădiniță: ghid practic, însoțit de 105 sugestii de activități. București: Compania.
6. Dumitrana, M. (2005). Jocuri și jucării pentru preșcolari. Ghid metodic de activități realizate cu ajutorul unor materiale simple. București: Compania.
7. Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L.-L. (2009). Educația timpurie: ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar. Pitești: Paralela 45
8. Glava, A., Tătaru, L., Chiș, O. (2014). Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar. Pitești: Diamant

9. Hobjilă, A. (2008). Elemente de didactică a activităților de educarea limbajului (etapa preșcolarității). Iași: Institutul European.
10. Ionescu, M. (coord.) (2010). Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani. București: Vanemonde.
11. Mătăsaru, M., Chiriloaie, M., Nedelcu, C., Pricoaia, V., Mătăsaru, L. (2008). Proiectarea didactică în învățământul preșcolar. Rovimed Publishers.
12. Mitu, Florica - "Metodica activităților de educare a limbajului", Editura Pro Humanitas, București, 2000
13. Niculescu, R., M. (2010). Curriculum între continuitate și provocare, Sibiu: MEDIA.
14. Norel, M., Bota, O., A. (2013). Didactica domeniului experiențial limbă și comunicare, Cluj-Napoca: Asociația de Științe Cognitive din Romania.
15. Păiș Lăzărescu M, Ezechil, L. (2015). Laborator preșcolar-ghid metodologic. Ediția a IV-a revizuită. București: V & I Integral.
16. Păiș-Lăzărescu, M., Tudor, S. L., Stan, M. M. (2009). A deveni și a fi educator. Bune practici în învățământul preșcolar și primar. Pitești: Editura Universității din Pitești.
17. Păiș-Lăzărescu, M., Tudor, S. L., Stan, M. M. (2015). Mentorat în didactica învățământului preșcolar și primar. Craiova: Sitech
18. Păun, E., Iucu, R. (coord.) (2002). Educația preșcolară în România. Iași: Polirom.
19. Preda, V. (1999). Copilul și grădinița. Urgența 2000: pariul limbajului și al comunicării. București: Compania.
20. Preda, V. (2009). Programe și activități în învățământul preșcolar și primar. București: Didactica Publishing House.
21. Preda, V., Breben, S., Gongea, E., Mitrulescu, V. (2009). Învățarea bazată pe proiecte. Auxiliar didactic pentru aplicarea noului curriculum. Craiova: Arves.
22. Schulman Kolumbus, E. (2006). Didactica preșcolară. Ediția a III-a. București: V & I Integral

IV. PEDAGOGIE PREȘCOLARĂ ȘI ELEMENTE DE PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice

- descrierea și explicarea corectă a ideilor, proceselor și fenomenelor educației timpurii la nivel european și național ;
- utilizarea adecvată a cunoștințelor de pedagogie preșcolară și a elementelor de psihologie a educației, în contexte variate;
- exemplificarea conceptelor, prin proiectarea conținuturilor instructiv-educative, în acord cu particularitățile psiho - individuale și de vârstă ale școlarului mic;
- manifestarea unei conduite flexibile și inovative în ceea ce privește managementul carerii și dezvoltarea profesională;
- aplicarea elementelor de cercetare educațională specifice în vederea realizării de micro-proiecte de cercetare educațională în condiții de asistență și consiliere metodologică

CONȚINUT TEMATIC

1. EDUCAȚIA TIMPURIE ÎN CONTEXT EUROPEAN
  - Educația timpurie - dimensiune a învățării pe tot parcursul vieții.
  - Conceptul de educație timpurie; fundamente teoretice ale educației timpurii.
  - Educația timpurie la nivel european.
  - Servicii integrate și incluzive în educația timpurie.
  - Finalitățile educației timpurii.
2. EDUCAȚIA TIMPURIE ÎN ROMÂNIA
  - Locul și rolul educației timpurii în cadrul sistemului de învățământ românesc.
  - Învățământul particular – accente specifice la nivelul educației timpurii.
  - Alternative educaționale în educația timpurie. Aspecte care au contribuit la dezvoltarea sistemului de educație timpurie din România.
  - Tranziția de la grădiniță la școală.
3. FACTORII DEZVOLTĂRII PERSONALITĂȚII UMANE - INTERACȚIUNI ȘI DOMINANTE. EDUCABILITATEA
  - Conceptul de dezvoltare și conceptul de educabilitate. Relația dezvoltare - învățare – joc în educația timpurie.
  - Ereditatea, factor intern al dezvoltării personalității.
  - Mediul, factor extern al dezvoltării personalității.
  - Educația – factor hotărâtor al dezvoltării psihice; specificul influențelor educative la vârstele timpurii.

- Metode, tehnici și instrumente de cunoaștere a specificului dezvoltării psihice la vârstele timpurii.

4. STRUCTURA ȘI DINAMICA PERSONALITĂȚII LA VÂRSTELE TIMPURI

- Repere ale dezvoltării la vârstele timpurii. Domeniile de dezvoltare: Dezvoltarea fizică, sănătate și igienă personală; Dezvoltarea socio-emoțională; Capacități și atitudini în învățare; Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii; Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii.
- Procese fundamentale ale dezvoltării personalității copilului la vârstele timpurii: (imaginea de sine, conștiința de sine și conduita morală).
- Dimensiuni ale dezvoltării personalității la vârstele timpurii: temperament, aptitudini, inteligență, caracter, creativitate.
- Specificul învățării la vârstele timpurii.
- Colaborarea grădiniței cu școala. Importanța dezvoltării socio-emoționale în contextul asigurării unui debut școlar de succes.

5. COPII CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE (CES) ÎN GRĂDINIȚĂ

- Educația integrată și incluzivă în grădiniță.
- Relația grădiniței cu familia și cu comunitatea.
- Colaborarea cu părinții și cu alte categorii profesionale de sprijin.

6. ELEMENTE DE DIDACTICĂ PREȘCOLARĂ

- Abordarea sistemică a procesului de învățământ în învățământul preșcolar; abordarea interacțională, abordarea comunicațională.
- Interdependența formal – informal - nonformal din perspectiva procesului didactic în grădinița de copii.
- Normativitatea didactică. Specificul principiilor didactice în învățământul preșcolar.

7. PROIECTAREA DIDACTICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

- Conceptul de proiectare didactică; funcțiile proiectării didactice; etapele proiectării didactice.
- Produsele curriculare fundamentale: plan de învățământ, programă școlară, planificare anuală, planificare tematică.

8. MANAGEMENTUL CARIEREI DIDACTICE

- Prevederi legislative care sprijină dezvoltarea carierei didactice.
- Importanța dezvoltării profesionale în cariera didactică.

Bibliografie - Pedagogie și elemente de psihologie

1. Bocoș, M., Avram, I., Catalano, H., Someșan, E. (coord.) (2009), Pedagogia învățământului preșcolar. Instrumente didactice, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
2. Bocoș M., Preda V., Brănișteanu R., Clapou C., (2013), Tradiții și valori – Ghid practic de opționale integrate, Editura Delta Cart Educațional, Pitești.
3. Ezechil, L. (2002). Comunicarea educațională în context școlar. București: Editura Didactică și Pedagogică
4. Glava, A., Glava, C. (2002). Introducere în pedagogia preșcolară. Cluj-Napoca: Dacia.
5. Harwood, R., Miller, S.A., Vasta, R. (2010). Psihologia copilului. Iași: Polirom
6. Ionescu, M. (coord.) (2010). Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani. București: Vanemonde.
7. Mătășaru, M., Chriloaie, M., Nedelcu, C., Pricoaia, V., Mătășaru, L. (2008). Proiectarea didactică în învățământul preșcolar. Rovimed Publishers.
8. Niculescu, R., M. (2010). Curriculum între continuitate și provocare, Sibiu: MEDIA.
9. Niculescu, R., M. (1999). Pedagogie preșcolară – Sinteze, București: PRO HUMANITATE.
10. Papalia, D.E., Wenkos Olds, S., Duskin Feldman, R. (2010). Dezvoltarea umană.
11. Păun, E., Iucu, R. (coord.) (2002). Educația preșcolară în România. Iași: Polirom.
12. Petrovai D., Preda, V., Petrică S., Brănișteanu R., (2012), Pentru un copil sănătos emoțional și social – Ghid practic pentru educatorul care construiește încredere, V&I Integral, București.
13. Radu, I., T., Ezechil, L. (2006). Pedagogie – fundamente teoretice. București: Editura V&I Integral.
14. Radu, I.T., Ezechil, L. (2009). Didactica. Teoria instruirii. Pitești: Paralela 45.
15. Răduț-Taciu, R., Bocoș, M.-D., Chiș, O. (coord.) (2015), Tratat de management educațional pentru învățământul primar și preșcolar, Editura Paralela 45, Pitești.
16. Vărășmaș, E. (2014). Educația timpurie. București: Arlequin.